vers VO OR vers

LEZING 2
71 MINUTEN

HOOGLIED

1-8

De zeven liefdesgedichten van Hooglied over verkering, huwelijk en seksuele liefde.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/hooglied/1-8

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Hooglied als liefdesboek en beeld van Christus	3 min	4
2	Het mogelijke verhaal achter de zeven idyllen	4 min	5
3	Liefde beter dan wijn	2 min	7
4	De dochters van Jeruzalem als bruidskoor	2 min	8
5	Het boerenmeisje en haar eigen wijngaard	3 min	9
6	De geliefde als geheimzinnige herder	2 min	11
7	Sieraden, geuren en het huwelijksbed	4 min	12
8	Een lelie tussen de distels	2 min	15
9	De liefde niet voortijdig wekken	4 min	17
10	De geliefde nodigt haar naar buiten	2 min	19
11	De broers en de kleine vossen	2 min	20
12	Nachtelijk verlangen en zoeken in een droom	4 min	22
13	Salomo komt met zijn koninklijke gevolg	2 min	24
14	Salomo prijst haar schoonheid	3 min	26

15	Lichamelijk verlangen en het huwelijksaanzoek	3 min	28
16	De gesloten tuin en haar jawoord	2 min	30
17	De droom van de verdwenen geliefde	3 min	32
18	Haar geliefde is uniek en blijft van haar	4 min	34
19	De uitverkorene boven koninginnen en bijvrouwen	2 min	36
20	Terugblik op de eerste ontmoeting	2 min	37
21	Haar lichaam bezongen in liefdesbeelden	3 min	39
22	Verlangen naar liefde in haar geboortedorp	3 min	41
23	Liefde, jaloezie en hernieuwde trouw	3 min	43
24	Haar jeugd, haar broers en de wijngaard	4 min	45
25	Salomo's ontrouw en de parallel met Christus	3 min	47
	Om verder te lezen		49

1

Hooglied als liefdesboek en beeld van Christus

We gaan het hele Hooglied behandelen. Omdat het acht hoofdstukken telt, is het duidelijk dat we er niet heel diep op zullen ingaan. Zoals ik in onze inleiding al zei, heb ik het nooit echt prettig gevonden om over Hooglied te onderwijzen, deels omdat ik niet weet hoeveel er werkelijk over te onderwijzen valt. Het is meer een boek om te beleven, en het is een soort liefdesdagboek van een stel, dat iets te maken heeft met hun verkering, hun huwelijk en hun seksleven. Het lijkt echt nogal persoonlijk. Het lijkt echt nogal privé.

Wanneer leraren proberen onderwijs uit dit boek te geven, kunnen ze verschillende kanten op. De twee voornaamste benaderingen van christelijke leraren zijn om te proberen bepaalde dingen aan te wijzen over de liefde binnen het huwelijk, over kuisheid, over de heiligheid van het huwelijk en dat soort zaken. Dat zijn misschien de dingen die het duidelijkst aan de oppervlakte van het boek liggen, de dingen waar het over gaat. De andere benadering is natuurlijk om te proberen overeenkomsten te vinden tussen Christus en de gemeente, en de liefdesrelatie tussen Christus en de gemeente.

Ik denk dat zulke overeenkomsten gerechtvaardigd zijn. Ik geloof dat Salomo in de Bijbel een type van Christus is. Ik geloof inderdaad dat het niet vergezocht is om in Salomo's liefde voor zijn bruid misschien bepaalde parallellen te zien met Christus' liefde voor de gemeente. Maar eerlijk gezegd zit er zoveel erotiek in het boek dat ik er gewoon nooit veel mee heb gehad. Misschien komt dat doordat ik een man ben. Ik denk dat vrouwen soms meer genieten van de beeldspraak waarin ze de bruid van Christus zijn. En ik denk dat mannen het soms aanvaarden omdat het in de Bijbel staat, maar het spreekt hen niet echt zo aan als het een vrouw aanspreekt. Want Christus is uiteraard een mannelijke figuur, en erotische taal over onze relatie met Christus is gewoon niet iets waarin mannen zich kunnen verplaatsen, tenminste, gewone mannen. Daarom is het moeilijk om er onderwijs over te geven.

Het is meer een boek om te beleven, omdat het een uitstorting van emoties is. Het is de uitstorting van een emotionele, romantische relatie en bijna een privédagboek van twee geliefden. Ik ga niet uitvoerig proberen parallellen met Christus en de gemeente te trekken, al ontken ik niet dat een zekere overeenkomst op dat gebied gerechtvaardigd kan zijn. Ik zal liever gewoon proberen het verhaal door te nemen en te kijken hoe ze zich uitdrukken. Daarbij zal ik enkele suggesties doen over wat er mogelijk aan de hand is, wat mogelijk de achtergrond is van wat er besproken wordt.

2

Het mogelijke verhaal achter de zeven idyllen

Ik heb gezegd dat dit boek zeven idyllen bevat, en een idylle is een gedicht, een liefdesgedicht. Het is moeilijk om precies te weten wat het achterliggende verhaal is. Dat blijkt wel uit het aantal suggesties dat uitleggers hebben gedaan. De suggestie die ik heb gedaan, is niet gezaghebbend. Het is mogelijk dat die niet klopt. Het is een achterliggend verhaal dat volgens mij bij de tekst lijkt te passen. Het is niet de enige suggestie die bij de tekst zou kunnen passen.

Ik heb gezegd dat veel geleerden geloven dat hierin twee mannen en één vrouw voorkomen. Die twee mannen zijn enerzijds een herder, een eenvoudige herder van het platteland die de ware liefde van deze vrouw is, en daarnaast Salomo, die probeert haar bij hem weg te winnen. Maar het lijkt er niet op dat dit werkelijk het verhaal is. Want zoals ik al zei, lijkt het niet waarschijnlijk dat Salomo een boek zou schrijven waarin hij de verliezer en de slechterik is, degene die probeert het meisje bij haar ware liefde weg te verleiden. Ook blijkt uit de manier waarop zij spreekt niet dat ze er enige moeite mee heeft om verliefd te zijn op Salomo. Het lijkt mij dat Salomo haar geliefde is.

Daarom is de suggestie gedaan dat Salomo zowel als de herder als de koning wordt voorgesteld. Als je het zo bekijkt, betekent dat óf dat Salomo wordt geïdealiseerd als herder, zoals bijvoorbeeld de leider van een volk de herder van zijn volk is. Wanneer er dan wordt gesproken over hoe hij zijn kudden weidt en dergelijke, gaat het in werkelijkheid in overdrachtelijke zin over hem als leider van het volk. Het is een mogelijkheid.

De andere suggestie, die ik heb gedaan, heb ik beslist niet zelf bedacht. Ik heb die in het verleden gehoord, en volgens mij zou die kunnen passen. In zekere zin maakt die het op een bepaalde manier wel tot een overkoepelende analogie van Christus en de gemeente. Die suggestie is dat Salomo verliefd was op dit meisje, een eenvoudig meisje van het platteland. Hij zag haar voor het eerst toen hij als koning gekleed was, met zijn hele gevolg bij zich. Zij was door hem geïntimideerd, was bang voor hem en rende bij hem weg. Om vervolgens op een minder intimiderende manier haar liefde te winnen, vermomde hij zich als herder en kwam hij terug. Hij nam de rol aan van een eenvoudige plattelandsbewoner zoals zijzelf, won op die manier haar hart en verdween toen op mysterieuze wijze. Daarna verscheen hij opnieuw, weer als koning gekleed, om haar als zijn bruid op te eisen, zodra hij wist dat hij haar liefde had gewonnen.

Als dat het verhaal is, dan lijkt het sterk op een sprookje, zoals ik al zei. En dat zou op zichzelf een reden kunnen zijn om het niet te vertrouwen. Want sprookjes zijn geen waargebeurde verhalen, en het is heel vreemd om je voor te stellen dat een koning zich werkelijk als een armoedzaaier vermomt. Het is niet het enige verhaal dat ooit in de literatuurgeschiedenis is ontstaan over koningen die zich tot een lagere positie zouden brengen, die een tijdje geen koning zouden willen zijn, of die onder de armen zouden willen leven om te weten hoe dat is. Maar volgens mij kan dit verhaal op zijn minst een kader bieden waarbinnen elk van de idyllen een plaats kan krijgen, al staan ze beslist niet in chronologische volgorde. Ik ken niemand die vindt dat de idyllen in chronologische volgorde staan, ongeacht welk achterliggend verhaal ze in dit verhaal zien.

Het verhaal begint met een bruiloft, en het lijkt erop dat de andere idyllen terugblikken op eerdere momenten in de relatie. Het zou heel vreemd zijn als alle omstandigheden die in de latere idyllen worden beschreven op de een of andere manier na de bruiloft plaatsvonden. Want in sommige latere gedeelten lijkt er nog sprake te zijn van een verkering tussen twee ongetrouwde mensen.

Ik ga het vrij oppervlakkig behandelen en je tijdens het doornemen gewoon vertellen wat ik erin zie. Als jij er iets anders in ziet, is het mogelijk dat wat jij ziet juist is. Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik over dit boek met veel gezag onderwijs kan geven.

3

Liefde beter dan wijn

De eerste idylle omvat heel hoofdstuk 1 en loopt door tot en met hoofdstuk 2, vers 7. Dat is de omvang van het eerste gedeelte, en daar ligt de natuurlijke scheiding.

> Het Hooglied, dat van Salomo is.
>
> HOOGLIED 1:1

Eerst spreekt de vrouw:

> Laat Hij mij kussen met de kussen van Zijn mond, want Uw uitnemende liefde is beter dan wijn. Uw zalfoliën zijn heerlijk van geur, Uw Naam is een uitgegoten zalfolie. Daarom hebben de meisjes U lief.
>
> HOOGLIED 1:2-3

In deze twee verzen staan in het Hebreeuws twee verschillende woorden voor liefde. In vers 2, waar staat:

Je liefde is beter dan wijn, staat een specifiek woord voor seksuele liefde. Van de beschikbare Hebreeuwse woorden komt dit in betekenis het dichtst bij het Griekse woord eros. Maar bij de tweede keer dat liefde wordt genoemd:

De jonge vrouwen houden van je, staat een ander Hebreeuws woord, dat gewoon vriendschappelijke liefde betekent. Het ligt qua betekenis dichter bij het Griekse woord agape. Het betekent natuurlijk dat de maagden op je gesteld zijn.

De maagden zijn de jonge vrouwen van huwbare leeftijd. Ze zijn op hem gesteld en zouden waarschijnlijk graag door hem uitgekozen worden. Hij is heel populair onder de jonge vrouwen die voor een huwelijk in aanmerking komen. Maar ondanks dat heeft deze ene vrouw zijn hart gewonnen, voorlopig in elk geval. Ze zegt dat zijn liefde beter is dan wijn.

Het is natuurlijk duidelijk dat geslachtshormonen je hoofd op hol brengen, zoals alcohol je hoofd op hol brengt. En seksuele liefde kan bedwelmend werken en mensen soms misschien zelfs gek maken of het contact met de werkelijkheid laten verliezen. Dat doet wijn ook, alleen is liefde beter. Al is de kater soms misschien erger. Dat is moeilijk te zeggen.

4

De dochters van Jeruzalem als bruidskoor

Nu zegt ze:

> Trek mij mee,
>
> HOOGLIED 1:4 (GEDEELTELIJK)

Op dat moment zeggen de dochters van Jeruzalem:

We zullen achter je aan rennen.

We weten dat hier iemand anders aan het woord komt, omdat het in het meervoud staat. We weten dat het de dochters van Jeruzalem zijn, omdat het in het vrouwelijk meervoud staat. En op dit punt staat alleen deze ene regel in die vorm. We hebben hier dus een tussenwerping van één regel door de dochters van Jeruzalem.

Ze dienen als koor, zoals in een Grieks toneelstuk. Het koor voegt bijzonderheden toe, brengt het verhaal een beetje verder en heeft wat interactie met de acteurs. Maar ik denk niet dat we er noodzakelijkerwijs steeds van moeten uitgaan dat deze meisjes daar rondhangen. Wanneer ze iets zeggen, is dat meer een ingreep in het verhaal omwille van het toneel, dan dat ze erbij staan te kijken hoe deze twee geliefden de liefde bedrijven.

In dit geval zeggen ze:

We zullen met je meegaan.

Ze vraagt de bruidegom om haar mee te nemen naar zijn kamer. Dit is tijdens hun bruiloft. Dat zullen we zien. Dus als ze zeggen: 'We zullen achter je aan rennen', betekent dat niet noodzakelijk dat ze met het paar mee de bruidssuite in gaan. Maar ze zullen hen begeleiden als bruidsmeisjes of iets dergelijks, in elk geval tot waar ze geacht worden mee te gaan.

Dan spreekt de vrouw weer en zegt:

De koning heeft me naar zijn kamers gebracht.

En zij zeggen:

> Laten wij ons verheugen en ons in U verblijden, laten wij Uw uitnemende liefde in herinnering roepen meer dan de wijn.
>
> HOOGLIED 1:4 (GEDEELTELIJK)

Haar vriendinnen, die maagden zijn, de dochters van Jeruzalem, zeggen dus dat ze de liefde die deze twee hebben ervaren en geuit niet zullen vergeten. De vrouw zegt tegen haar man:

5

Het boerenmeisje en haar eigen wijngaard

> Met recht hebben zij U lief. Donker van huid ben ik, maar bekoorlijk, dochters van Jeruzalem, als de tenten van Kedar, als de tentkleden van Salomo.
>
> HOOGLIED 1:4-5 (GEDEELTELIJK)

De tenten van Kedar waren waarschijnlijk van geitenhaar gemaakt. Geiten in het Midden-Oosten zijn zwart en schapen zijn wit. Dus zegt ze:

Ik ben net als de tenten.

Je kunt die nomadische bedoeïenen met hun tenten in de woestijnen zien. Die tenten zijn zwart, naar alle waarschijnlijkheid van geitenhaar gemaakt, en daarom zegt ze:

Ik ben net zo donker als die.

Ze bedoelt dat ze donker is door de zon. Ze verwijst niet naar haar etnische afkomst, maar naar het feit dat ze niet het verfijnde leven heeft geleid van vorstelijke personen die een lelieblanke huid hebben. Zij komen niet veel in de zon, omdat ze zich binnenshuis met hun zaken bezighouden en beschermd zijn tegen weer en wind. Hun huid is niet door de buitenlucht aangetast zoals die van haar. Zij heeft buiten gewerkt. Ze werkt in een wijngaard en heeft dus buiten in de zon moeten staan.

> Zie niet op mij neer omdat ik donker ben, want de zon heeft mij beschenen. De zonen van mijn moeder ontstaken tegen mij in woede, zij maakten mij tot bewaakster van de wijngaarden. Mijn eigen wijngaard heb ik niet bewaakt.
>
> HOOGLIED 1:6

Nu zegt ze dat de zonen van haar moeder haar niet met bijzondere achting behandelden. Ze lieten haar de wijngaarden onderhouden, waarschijnlijk samen met hen, en met de rest van het gezin buiten werken. Zo werd ze aan de zon blootgesteld en is haar huid donker. Daardoor zou ze wat minder aantrekkelijk kunnen lijken in een cultuur waarin een lelieblanke huid aantrekkelijk wordt gevonden. Maar dat heeft Salomo er niet van weerhouden zich tot haar aangetrokken te voelen.

Ze zegt:

Mijn broers lieten me op de wijngaarden passen, maar op mijn eigen wijngaard heb ik niet gepast.

Het is niet duidelijk hoe dit precies moet worden opgevat. Het lijkt erop te wijzen dat ze haar eigen seksualiteit niet heeft ontwikkeld. Ze heeft geen partner gezocht. Ze heeft geen vervulling in een relatie gekend. Haar wijngaard en andere beelden van vruchten — palmbomen, appelbomen, rozijnen — deze zoete vruchten worden door het hele boek heen gebruikt als metaforen, als verzachtende omschrijvingen van seksueel genot. Ze zegt dus: ‘Ik heb buiten in de zon wijngaarden onderhouden, maar

ik heb eigenlijk nooit, tenminste tot nu toe, aandacht besteed aan mijn eigen seksuele behoeften of mijn behoefte aan een metgezel.' Maar dat is nu natuurlijk veranderd, omdat ze gaat trouwen.

6

De geliefde als geheimzinnige herder

Ze zegt tegen hem:

> U, Die ik innig liefheb, maak mij bekend waar U de kudde weidt, waar U die op de middag laat rusten. Want waarom zou ik zijn als een gesluierde bij de kudden van Uw metgezellen?
>
> HOOGLIED 1:7

Iemand die zich sluierde, was waarschijnlijk een prostituee. Bedenk dat Tamar, toen ze zich als prostituee kleedde, een sluier voor haar gezicht deed. Kennelijk maakten prostituees zich in die samenlevingen op die manier herkenbaar. Waarom zou zij als een prostituee moeten zijn die een man benadert met een voorstel? Gewoonlijk zou een vrouw terughoudender zijn, op de achtergrond blijven en wachten tot de man haar benaderde. Mannen namen het initiatief in relaties, behalve natuurlijk bij prostituees, die eropuit gingen en probeerden zichzelf aan een man te verkopen.

Ze zegt: 'Waarom zou ik achter jou aan moeten gaan? Waarom kom jij niet naar mij toe?'

Het is duidelijk dat ze tegen een man spreekt alsof hij een herder is. Sommigen denken dat ze hier terugdenkt aan de vragen die ze hem stelde. Ze zit aan de feesttafel, op haar eigen bruiloft, maar ze denkt terug aan de eerste keer dat ze hem ontmoette. Hij droeg toen een mysterieuze herdersdracht en vertelde niet bepaald veel over zijn achtergrond. Hij doet nogal geheimzinnig. Ze zegt: 'Nou, waar zijn je kudden? Ik heb je hier in de omgeving nog niet eerder gezien. Waar laat je je kudden grazen?'

Hij neemt het woord en zegt:

> Als u het niet weet, o, allermooiste onder de vrouwen, volg dan de sporen van de schapen en weid uw geiten bij de woningen van de herders.
>
> HOOGLIED 1:8

Sommigen beschouwen dit als een nogal ontwijkend antwoord van zijn kant. Als hij in het begin vermomd aan haar was verschenen en haar niet veel over zijn achtergrond wilde vertellen, omdat hij in werkelijkheid de koning was en niet wilde dat ze dat wist, dan zou het zo gegaan zijn. Toen ze hem ontmoette en zei: 'Nou, waar hoed je dan je schapen? Je bent duidelijk een herder. Waar zijn je schapen? Waar houd je ze?', zei hij: 'Nou, je kunt gewoon de schapen volgen en kijken waar ze zijn', of iets dergelijks. Hij geeft haar eigenlijk geen echt antwoord. Zo hebben sommigen gedacht dat we deze woorden van hem moeten begrijpen.

7

Sieraden, geuren en het huwelijksbed

Hij zegt:

> Mijn vriendin, Ik vergelijk u met de paarden voor de wagens van de farao.
>
> HOOGLIED 1:9

En let erop dat hij van onderwerp verandert.

> Lieflijk zijn uw wangen tussen de kettinkjes, en uw hals met de parelsnoeren.
>
> HOOGLIED 1:10

Nu zeggen de dochters van Jeruzalem:

> Wij zullen gouden kettinkjes voor u maken met zilveren knopjes.
>
> HOOGLIED 1:11

Kennelijk is ze weer terug in de werkelijkheid en praten ze over haar sieraden. Blijkbaar zijn de dochters van Jeruzalem heel bereid om mee te werken aan het maken van sieraden voor haar. Dat is heel vriendelijk van hen, aangezien velen van hen ongetwijfeld graag in haar plaats door de koning gekozen zouden zijn. Maar ze hebben zich er nu natuurlijk bij neergelegd dat zij hem krijgt. Dus gaan ze met hen feestvieren en haar helpen met haar sieraden.

Nu zegt ze:

> Zolang de Koning aan Zijn ronde tafel zit, verspreidt mijn nardus zijn geur. Mijn Liefste is mij een bundeltje mirre dat tussen mijn borsten overnacht. Mijn Liefste is mij een tros hennabloemen uit de wijngaarden van Engedi.
>
> HOOGLIED 1:12-14

Dit bundeltje mirre dat de hele nacht tussen haar borsten ligt, verwijst naar het feit dat vrouwen in die tijd soms een zakje met een of andere geurige specerij bij zich droegen, in veel gevallen mirre. Ze hingen het aan een lint om hun hals, zodat het op hun borst tussen hun borsten hing. Ze droegen het terwijl ze 's nachts sliepen. Dan hing de volgende dag, wanneer ze op waren en met hun bezigheden bezig waren, de geur van die mirre nog om hen heen.

Ze zegt in wezen: ‘Mijn liefste gaat nu de nacht tussen mijn borsten doorbrengen. Hij zal daar liggen in plaats van een bundeltje mirre. Hij is voor mij als een bundeltje mirre. Hij zal de hele nacht tussen mijn borsten liggen.’

Daarop zegt hij:

> Zie, u bent mooi, Mijn vriendin, zie, u bent mooi, uw ogen zijn als duiven.
>
> HOOGLIED 1:15

Duivenogen — het is moeilijk te weten wat er aan de ogen van duiven is waardoor hij die met haar ogen vergelijkt.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker aanhaalt, heeft hier ‘dove’s eyes’, ‘duivenogen’. De HSV zegt: ‘uw ogen zijn als duiven’.] Een duif is natuurlijk misschien een symbool van reinheid. En misschien ziet hij haar gewoon als een rein en onschuldig, misschien zelfs naïef, onbezoedeld meisje. Haar ogen weerspiegelen die reinheid, in plaats van de doorleefde, ongevoelige blik van een vrouw die meer ervaring heeft.

En zij zegt:

> Zie, U bent mooi, mijn Liefste, ja, lieflijk. Ja, onze rustbank is het groene loof.
>
> HOOGLIED 1:16

In de Engelse vertaling die ik gebruik, staat hier ‘handsome’, knap, en in het vorige vers ‘fair’, mooi. In het Hebreeuws is het hetzelfde woord, hier alleen in de mannelijke vorm. Beide betekenen mooi.

[Vertalersnoot: De HSV gebruikt in beide verzen ‘mooi’.]

> De balken van onze huizen zijn ceders, onze dakspanten zijn cipressen.
>
> HOOGLIED 1:17

Deze uitspraak heeft velen doen geloven dat ze na hun bruiloft daadwerkelijk buiten op de heuvelhellingen, op het gras, de liefde bedrijven. Ze zegt:

Ons bed is groen.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker aanhaalt, zegt ‘our bed is green’, ‘ons bed is groen’. De HSV heeft ‘onze rustbank is het groene loof’. De volgende afweging over beddengoed sluit aan bij de Engelse formulering.]

Er is geen voor de hand liggende reden waarom een bed groen zou zijn, tenzij het toevallig gewoon groen was. Als er groene lakens of dekens op hun huwelijksbed lagen, dan zou het natuurlijk groen zijn. Maar sommigen hebben gedacht dat de verwijzing naar het groene bed en het huis van cederhout een beeldende manier is om te zeggen: we zijn buiten in het cederbos. De wanden van cederhout staan overal om ons heen — de bomen, met andere woorden — en we liggen buiten op het gras. Natuurlijk was Salomo's huis van cederhout gebouwd. Dus als ze binnen waren, zou ze daar ook een huis van cederhout om zich heen hebben. Maar sommigen vinden dat dit beeldspraak is.

8

Een lelie tussen de distels

Ze zegt:

> Ik ben een roos van Saron, een lelie uit de dalen.
>
> HOOGLIED 2:1

Het is interessant hoeveel christelijke liederen en gedichten Jezus met deze benaming hebben aangeduid: de roos van Saron, de lelie van het dal. Natuurlijk ontlenen ze dat aan deze passage, maar hier spreekt eigenlijk de vrouw over zichzelf. Het is niet de bruidegom die over zichzelf spreekt. Wat ze zegt is: ‘Ik ben een gewone bloem.’ Saron was een plaats met veel rozen. Het was een plaats die bekendstond om haar vele rozen. Dus wanneer zij zegt:

Ik ben een roos uit Saron, betekent dat gewoon: ik ben er maar één uit een miljoen. Saron staat vol rozen. Ik ben er gewoon nog eentje. Ik ben maar een lelie in het dal. Een dal staat vol lelies. Nogmaals, er is niets uitzonderlijks aan mij. Ik ben een bloem

op een plek waar miljoenen bloemen staan die precies zo zijn als ik.

En hij corrigeert haar. Hij zegt:

> Als een lelie tussen de distels, zo is Mijn vriendin tussen de meisjes.
>
> HOOGLIED 2:2

Dat wil zeggen: als jij maar een lelie in het dal bent, dan zijn alle anderen als dorens. Jij zou opvallen zoals een lelie zou opvallen tussen doornstruiken en dorens. Je bent niet zomaar een van de vele bloemen.

Nu zegt zij over hem:

> Als een appelboom tussen de bomen van het woud, zo is mijn Liefste tussen de jongemannen. Ik verlang er sterk naar in Zijn schaduw te zitten, en Zijn vrucht is zoet voor mijn gehemelte.
>
> HOOGLIED 2:3

De uitleggers zijn het erover eens dat dit verwijst naar het feit dat ze seks hebben. Een appelboom en rozijnen en sommige van dit soort dingen — de rozijnen zijn nog niet genoemd; dat komt nog — zijn in de literatuur van het Midden-Oosten gebruikelijke beelden voor seksueel genot. En dus spreken ze blijkbaar over de lichamelijke voltrekking van hun huwelijk.

En zij spreekt tot de dochters van Jeruzalem:

> Hij brengt mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij.
>
> HOOGLIED 2:4

Ze haalt herinneringen op aan de bruiloft zelf.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker aanhaalt, gebruikt hier de verleden tijd: ‘He brought me’, ‘Hij bracht mij’. De HSV heeft ‘Hij brengt mij’.]

> Sterk mij met rozijnenkoeken, verkwik mij met appels, want ik ben ziek van liefde.
>
> HOOGLIED 2:5

Nogmaals, de rozijnenkoeken en appels verwijzen niet naar voedsel.

> Laat Zijn linkerarm onder mijn hoofd zijn en Zijn rechter mij omhelzen.
>
> HOOGLIED 2:6

of mij liefkozen.

9

De liefde niet voortijdig wekken

En zij zegt:

> Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem, als bij de gazellen of bij de hinden op het veld, dat u de liefde niet opwekt of aanwakkert, voordat het haar behaagt.
>
> HOOGLIED 2:7

Alles wat lieflijk is. Misschien zijn er hinden en gazellen als ze inderdaad buiten op de heuvelhelling zijn. Ze bevinden zich in elk geval buiten, in het leefgebied van die dieren. En dus zweert ze bij die dieren, of bezweert ze hen bij deze gazellen van het veld:

Wakker de liefde niet aan en maak haar niet wakker voordat ze dat zelf wil.

Ik heb in onze inleiding genoemd dat juist deze laatste regel drie keer in het boek voorkomt, aan het einde van drie van de zeven idyllen. Het is een afsluitende opmerking, en daarmee komen we aan het einde van de eerste idylle. Over de vertaling ervan bestaat verschil van mening, omdat sommige vertalingen het zo vertalen:

Wakker mijn lief niet aan en maak hem niet wakker voordat hij dat zelf wil.

Het Engelse ‘it’, ‘het’, kan hier ook als ‘he’, ‘hij’, worden weergegeven, omdat het voornaamwoord volgens de spreker in de brontaal mannelijk is.

[Vertalersnoot: De spreker bespreekt de Engelse varianten ‘until it pleases’ en ‘until he pleases’. Zijn opmerking over grammaticaal geslacht betreft de brontaal, niet het Engelse woord ‘it’. De HSV heeft hier ‘voordat het haar behaagt’, met ‘haar’ als verwijzing naar ‘de liefde’.] Het kan ‘het’ of ‘hij’ betekenen, afhankelijk van waarnaar het verwijst. Als het liefde in abstracte zin betekent, dan is het die liefde die je niet voortijdig wilt wekken. Als het ‘mijn liefste’ is, mijn man, dan is het ‘hij’.

En sommige commentaren die ik heb gelezen, lijken van deze uitspraak een aansporing tot kuisheid vóór het huwelijk te willen maken. Dat zou het best kunnen zijn. Het is mij alleen niet duidelijk dat deze bewoording dat betekent, maar het zou kunnen. Als er niet staat: ‘Maak mijn lief niet wakker voordat hij dat zelf wil’ — dat wil zeggen: laat hem slapen zolang hij wil — maar: ‘Maak de liefde niet wakker voordat ze dat zelf wil’, dan is dat een mooi klinkende zin. Maar het is niet helemaal duidelijk hoe je die zou moeten begrijpen, of waarom je die zo zou moeten begrijpen.

> Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem, als bij de gazellen of bij de hinden op het veld, dat u de liefde niet opwekt of aanwakkert, voordat het haar behaagt.
>
> HOOGLIED 2:7

zou je zeker kunnen opvatten als: raak niet seksueel opgewonden, of begin niet aan seks. Maar de woorden betekenen dan, zou men vermoedelijk aanvoeren: totdat het gepast is. En dat zou binnen het huwelijk zijn. Als dat de betekenis is, dan zou zij hier, in de nacht van haar eerste seksuele ervaring na haar bruiloft, de dochters van Jeruzalem aansporen om seksueel rein te blijven tot het juiste moment, totdat ze

getrouwd zijn. Ze worden immers maagden genoemd. En ze zou hen best kunnen aansporen, want als dit het moment van haar eerste ontmaagding is, zou het best kunnen dat ze heel blij is dat ze zich voor deze gelegenheid heeft bewaard. Omdat ze een mooie vrouw was, zijn er misschien eerder gelegenheden geweest waarbij mannen naar haar gunst dongen en zij hun toenaderingen afwees. Nu denkt ze: ‘Ik ben blij dat ik dat gedaan heb. Jullie dochters van Jeruzalem, bewaar je reinheid tot het huwelijk, want het is geweldig om jezelf voor dit moment te bewaren.’

En daarmee eindigt deze eerste idylle, die zich op de bruiloft zelf lijkt af te spelen en, denk ik, in de huwelijksnacht, zouden we kunnen zeggen. Misschien bevat die ook dit korte gedeelte, hoofdstuk 1, vers 7 en 8, waarin ze, als ik het goed begrijp, terugdenkt aan de eerste keer dat ze hem ontmoette, toen ze hem voor een herder aanzag. Misschien ook niet. Er zijn hier heel wat misschiens.

10

De geliefde nodigt haar naar buiten

Nu komen we bij de tweede idylle. Die loopt van hoofdstuk 2, vers 8 tot en met hoofdstuk 3, vers 5.

> De stem van mijn Liefste! Zie, daar komt Hij, springend over de bergen, huppelend over de heuvels. Mijn Liefste lijkt op een gazelle of het jong van een hert. Zie, Hij staat achter onze muur, kijkend door de vensters, speurend door de spijlen.
>
> HOOGLIED 2:8-9

Dit verwijst kennelijk naar de tijd waarin hij haar het hof maakte. In de voorgeschiedenis die ik voorstelde, misschien wanneer hij in herderskleding rondloopt en haar hart aan het winnen is, komt hij naar haar deur. Hij probeert haar naar buiten te roepen om met hem te gaan dartelen. Ze zegt:

> Mijn Liefste antwoordt en zegt tegen mij: Sta op, Mijn vriendin, Mijn allermooiste, en kom! Want zie, de winter is voorbij. De regentijd is over, helemaal voorbijgegaan. De bloemen laten zich zien op het land, de zangtijd is aangebroken, het koeren van de tortelduif wordt in ons land gehoord. De vijgenboom brengt zijn jonge vruchten voort, de bloeiende wijnstokken geuren. Sta op, Mijn vriendin, en kom, Mijn allermooiste!
>
> HOOGLIED 2:10-13

Met andere woorden, het is lente, de winter is voorbij, het is de tijd om elkaar het hof te maken, het is tijd voor de liefde. Kom naar buiten en laten we samen over de heuvelhelling dartelen.

> Mijn duif in de kloven van de rots, in de schuilplaats van de bergwand, laat Mij uw gedaante zien, laat Mij uw stem horen. Want uw stem is zoet en uw gedaante is bekoorlijk.
>
> HOOGLIED 2:14

11

De broers en de kleine vossen

Hier maakt hij haar het hof en nodigt hij haar uit om tijd met hem door te brengen. Maar haar broers laten van zich horen en zeggen:

> Vang voor ons de vossen, de kleine vossen die de wijngaarden te gronde richten, nu onze wijngaarden bloeien.
>
> HOOGLIED 2:15

Volgens mij verwijst dit ernaar dat haar broers zeggen: ‘Het is nu geen tijd voor al die onzin van het hof maken. We hebben wijnstokken te verzorgen. Er zijn kleine vossen de wijngaard binnengedrongen en ze knagen aan de stelen van de druiven. We moeten ze bijeendrijven en daar weghalen.’ Bij het onderhouden van een wijngaard hoort dat je de wilde dieren buiten houdt, dat je ze bij de druiven vandaan houdt. Er zijn dieren binnengedrongen.

We zien dus dat er van twee kanten aan de vrouw wordt getrokken. Ze hoort haar geliefde haar uitnodigen om naar buiten te komen en te genieten van de lente en van de romantiek. En haar broers brengen haar terug naar de harde werkelijkheid: ‘Je hebt hier werk te doen. Die kleine vossen gaan de druiven vernielen als we ze niet bijeendrijven en vangen.’

Nu, deze uitspraak over de kleine vossen die de druiven bederven: het lijkt erop dat uitleggers hier een soort waarschuwing van willen maken voor de kleine ergernissen die het geluk van een liefdesrelatie bederven. Misschien kun je het zo zien, maar het is mij niet duidelijk waarom juist de broers deze aansporing zouden geven. Ik zou me kunnen voorstellen dat zij of hij dit tegen de ander zegt, als ze dat ermee bedoelen.

Als druiven en wijngaard hier in figuurlijke zin worden gebruikt voor liefde en seks of seksuele intimiteit, dan zou ik me kunnen voorstellen dat een van hen de ander waarschuwt: ‘We moeten die vervelende kleine verstoringen vermijden, die meningsverschillen en ergernissen waardoor onze hartstocht en onze liefde voor elkaar minder scherp worden.’ En dat is wat uitleggers lijken te denken dat die kleine vossen betekenen.

Maar ik weet niet waarom de broers hierover zouden beginnen. De broers lijken deze relatie niet bijzonder te steunen. En het klinkt mij in de oren alsof ze gewoon proberen de aandacht van het meisje weer op haar plicht te richten, op haar werk, en haar weg te trekken van de verlokkingen van deze jongeman.

12

Nachtelijk verlangen en zoeken in een droom

En zij zegt:

> Mijn Liefste is van mij en ik ben van Hem, Die de kudde weidt tussen de lelies,
>
> HOOGLIED 2:16

En ze zegt tegen hem:

> tot de wind van de dag opsteekt en de schaduwen vluchten. Keer om, mijn Liefste, en wees als een gazelle of het jong van een hert op de bergen van Bether.
>
> HOOGLIED 2:17

Het is niet duidelijk wat ze bedoelt, maar het klinkt alsof ze bedoelt dat hij moet vertrekken en de hele nacht weg moet blijven, in plaats van de hele nacht bij haar te blijven, omdat ze niet getrouwd zijn. Wanneer ze zegt dat hij tussen de lelies weidt, is het niet helemaal duidelijk of het erover gaat dat hij zijn kudden weidt op plekken in de dalen waar veel lelies staan, of dat het iets figuurlijks betekent, zoals dat hij zich tegoed doet aan haar genegenheid en aan haar romantische liefde voor hem.

[Vertalersnoot: De spreker bespreekt hier het Engelse ‘he feeds’, dat zowel op het voeden van een kudde als op zelf eten kan slaan. De HSV noemt de kudde uitdrukkelijk: ‘Die de kudde weidt’.] Maar ze lijkt hem voor de nacht weg te sturen, omdat ze kuis probeert te blijven. Nadat ze hem heeft weggestuurd, droomt ze 's nachts echter over hem. In hoofdstuk 3, vers 1:

> Op mijn bed zocht ik in de nachten Hem Die ik innig liefheb. Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet.
>
> HOOGLIED 3:1

Ze had hem kennelijk voor de nacht weggestuurd, totdat het ochtend zou worden, omdat het op dat moment niet gepast was dat ze samen de nacht doorbrachten.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker bij Hooglied 2:17 aanhaalt, zegt ‘until the day breaks’, ‘totdat de dag aanbreekt’. De HSV heeft ‘tot de wind van de dag opsteekt’.] Maar terwijl ze die nacht niet bij hem was, verlangde ze naar hem.

Ik zocht hem, maar ik kon hem niet vinden. Ik ga nu opstaan, zei ik, en door de stad lopen, door de straten en over de pleinen. Ik ga op zoek naar degene van wie ik hou. Ik zocht hem, maar ik kon hem niet vinden. De wachters die door de stad liepen, kwamen me tegen, en ik vroeg hun: Hebben jullie degene gezien van wie ik hou? Ik was ze nog maar net voorbij toen ik degene vond van wie ik hou. Ik hield hem vast en liet hem niet los voordat ik hem naar het huis van mijn moeder had gebracht, naar de kamer van de vrouw die mij heeft gedragen. Meisjes van Jeruzalem, zweer me bij de gazellen en de herten in het veld dat jullie de liefde niet aanwakkeren of wakker maken voordat ze dat zelf wil.

Nu zou deze nachtelijke ervaring heel goed een droom kunnen zijn geweest. Dat zeg ik omdat er later, in hoofdstuk 5, in de vierde idylle, een soortgelijke droom wordt genoemd. In hoofdstuk 5, vers 2, zegt ze:

> Ik sliep, maar mijn hart waakte. De stem van mijn Liefste, Die aanklopte: Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duif, Mijn volmaakte, want Mijn hoofd is vol dauw, Mijn haarlokken vol druppels van de nacht.
>
> HOOGLIED 5:2

Dit is dus een droom. In die droom gaat ze opnieuw midden in de nacht in de stad naar haar geliefde op zoek. Het kan dus zijn dat ze in de tijd van hun verkering herhaaldelijk zulke dromen heeft. Ze kunnen niet de hele nacht bij elkaar blijven, maar 's nachts wenst ze dat hij er was. Ze droomt dat ze midden in de nacht op pad gaat en hem vindt. Dat is waar ze helemaal door in beslag wordt genomen.

Dus, waarschijnlijk zoekt ze hem in de droom. Zoals het in dromen vaak niet lukt om te doen wat je wilt, kan ze ook hier haar geliefde niet meteen vinden. Ze moet vragen waar hij is, enzovoort. Maar uiteindelijk loopt de droom goed af. Ze vindt hem. Ze omhelst hem en wil hem niet loslaten totdat ze hem mee naar huis kan nemen, naar het huis van haar moeder. Nu is dat waarschijnlijk niet de plek waar ze uiteindelijk hun wittebroodsweken hebben doorgebracht, toen ze daadwerkelijk in Jeruzalem trouwden. Waarschijnlijk heeft ze hem niet naar het huis van haar moeder gebracht. Maar in haar droom was dat de vertrouwde plek waar ze was opgegroeid, en daar wilde ze hem mee naartoe nemen.

13

Salomo komt met zijn koninklijke gevolg

Ze eindigt deze idylle met dezelfde regels als de eerste. Daarmee komen we bij het begin van de derde. In hoofdstuk 3, vers 6, wordt volgens mij verwezen naar zijn komst om haar ten huwelijk te vragen. Bedenk dat hij, in het verhaal zoals ik dat heb voorgesteld, als herder gekleed naar haar hand dong. Dat is volgens mij wat we in de tweede idylle lezen. Vervolgens is hij volgens mij een tijd verdwenen en als koning gekleed teruggekomen om haar ten huwelijk te vragen, nadat hij haar hart had gewonnen. Ik geloof dat we in hoofdstuk 3, vers 6, een idylle hebben die beschrijft hoe hij op dat moment komt, openlijk en onverhuld als de koning van Jeruzalem, koning van Juda, van Israël. Hij komt om haar ten huwelijk te vragen, nu hij haar in zijn andere gedaante voor zich heeft gewonnen.

Vers 6:

> Wie is zij die daar uit de woestijn komt, als zuilen van rook, in een wolk van mirre en wierook, van allerlei geurige kruiden van de koopman? Zie, de draagstoel voor Salomo. Daaromheen zestig helden, uit de helden van Israël.
>
> HOOGLIED 3:6-7

Het Engelse woord ‘couch’, dat in de vertaling staat die ik gebruik, kan slaan op wat een draagstoel wordt genoemd. De HSV gebruikt hier al ‘draagstoel’. Dat was een afgesloten stoel met draagstokken die slaven of anderen op hun schouders droegen. De koning of een voornaam persoon reisde in die stoel, door mensen op hun schouders gedragen. Dat is het woord dat hier wordt weergegeven als zijn ‘couch’.

> Allen hanteren het zwaard, geoefend als ze zijn voor de oorlog. Ieder draagt zijn zwaard aan zijn heup tegen de verschrikking in de nachten.
>
> HOOGLIED 3:8

Dat wil zeggen dat Salomo zijn lijfwacht bij zich heeft. Vooral 's nachts reizen brengt gevaren met zich mee. Daarom heeft hij zestig lijfwachten om zich heen wanneer hij naar haar huis komt om haar ten huwelijk te vragen.

> De stijlen ervan maakte hij van zilver, zijn leuning van goud en zijn zitting van roodpurper. Het binnenwerk ervan werd met liefde bekleed door de dochters van Jeruzalem.
>
> HOOGLIED 3:10

14

Salomo prijst haar schoonheid

Nu gaat het hier opnieuw over de dag van zijn verloving, blijkbaar zijn verloving, waarop hij komt om zich met haar te verloven, zodat zij zijn vrouw wordt. Hij zegt tegen haar — dit is zijn huwelijksaanzoek:

> Zie, u bent mooi, Mijn vriendin, zie, u bent mooi. Uw ogen zijn als duiven van achter uw sluier. Uw haar is als een kudde geiten die neergolft van het gebergte van Gilead. Uw tanden zijn als een kudde pasgeschoren schapen die zijn opgekomen uit de wasplaats. Alle werpen zij tweelingen, geen van hen is zonder jongen.
>
> HOOGLIED 4:1-2

Als schapen niet pas geschoren zijn, zijn ze behoorlijk donker en vuil. Maar als ze net geschoren zijn, zien ze er heel wit en zuiver uit. Dus hij zegt:

‘Je tanden zijn wit.’ Dat moeten we wel op waarde schatten, want wij stellen ons voor dat de mensen in de oudheid net zo'n gebit hadden als wij. Maar wij hebben tandartsen, we hebben tandenborstels, we hebben mondverzorging. In de oudheid rotten tanden net zoals die van ons zouden rotten als we ze niet verzorgden. En zij hadden de middelen niet om ze te verzorgen. Het kwam dus heel vaak voor dat mensen een heel lelijk gebit hadden. Ze hadden geen orthodontie. Ze raakten tanden kwijt. Als ze een rotte tand hadden, raakten ze die uiteindelijk kwijt, en ze hadden niets om ervoor in de plaats te zetten. Waarschijnlijk hadden de meeste volwassenen dus een heel onregelmatig gebit. In veel gevallen stonden de tanden scheef, waren ze niet erg wit en ontbraken er waarschijnlijk tanden, zodat je gaten zag als ze lachten.

Deze vrouw heeft echter toevallig geen van die gebreken. Over haar tanden zegt hij dat ze zijn:

als een kudde geschoren schapen die net gewassen zijn en die allemaal een tweeling krijgen.

Er staat dat elk ervan zijn tegenhanger heeft. Tegenover elke tand staat een bijbehorende tand. Er ontbreekt er niet één.

> Als een scharlakenrode draad zijn uw lippen en uw spreken is bekoorlijk. Als een opengesprongen granaatappel zijn uw slapen door uw sluier heen.
>
> HOOGLIED 4:3

Een granaatappel is rood, dus het kan over de kleur gaan. Een granaatappel is ook zoet, dus hij kan het over de smaak hebben. Er staat:

> Uw hals is als de toren van David, in lagen gebouwd. Er hangen duizend schilden aan, allemaal schilden van helden.
>
> HOOGLIED 4:4

Het is heel goed mogelijk dat ze een lange, statige hals had en dat ze sieraden droeg met glanzende schijfjes die hem deden denken aan de schilden van David die aan Davids toren hingen.

Hij gebruikte veel militaire beelden in zijn lof voor haar. Ik weet niet of een vrouw dat even aantrekkelijk zou vinden als een man, dat ze op een toren met schilden lijkt, enzovoort. Ik weet niet of vrouwen daar opgewonden van raken, maar hij raakte er wel opgewonden van. Hij is een man. Het idee van militaire kracht en dat soort dingen spreekt hem aan.

15

Lichamelijk verlangen en het huwelijksaanzoek

Er staat:

> Uw beide borsten zijn als twee kalfjes, de tweeling van een gazelle, die tussen de lelies weiden.
>
> HOOGLIED 4:5

Nu ligt de overeenkomst tussen borsten en reekalfjes niet voor de hand. Iemand opperde dat ze kleine borsten had en dat reekalfjes klein zijn, kleine babyhertjes. En in het laatste hoofdstuk wordt ernaar verwezen dat ze kleine borsten heeft. Haar broers zeggen dat ze geen borsten heeft. Maar het is heel goed mogelijk dat ze haar beschrijven in de tijd vóór haar puberteit, want later zegt ze dat haar borsten inderdaad als torens zijn. Dus ik weet niet of hij het noodzakelijkerwijs over de grootte van haar borsten heeft.

Misschien deinen ze op en neer als ze loopt, en doet dat hem denken aan kleine reekalfjes die huppelend in het rond springen. Wie zal het zeggen? Hij praat hier schunnig. Nee, hij praat niet schunnig. Hij praat hier op een seksueel prikkelende manier. En er staat in elk geval dat ze als een tweeling zijn, dus ze zijn in elk geval gelijk aan elkaar. Het zou, denk ik, een gebrek zijn als dat niet zo was. Maar er staat:

> Uw beide borsten zijn als twee kalfjes, de tweeling van een gazelle, die tussen de lelies weiden. Tot de wind van de dag opsteekt en de schaduwen vluchten, zal Ik naar de mirreberg gaan, naar de wierookheuvel.
>
> HOOGLIED 4:5-6

Nu zijn de berg van mirre en de heuvel van wierook ongetwijfeld dichterlijke verwijzingen naar het bedrijven van de liefde. En hij zegt: ik ga de hele nacht de liefde bedrijven, totdat de dag aanbreekt, totdat de schaduwen wegvluchten.

[Vertalersnoot: Ook in Hooglied 4:6 heeft de Engelse vertaling die de spreker aanhaalt ‘until the day breaks’, ‘totdat de dag aanbreekt’. De HSV heeft ‘Tot de wind van de dag opsteekt’.] Dit is natuurlijk zijn huwelijksaanzoek aan haar. Hij wil dat doen, maar hij vraagt haar ten huwelijk.

> Alles aan u is mooi, Mijn vriendin, er is geen enkel gebrek aan u. Kom met Mij van de Libanon af, bruid, met Mij van de Libanon af, kom! Daal af van de top van de Amana, weg van de top van de Senir en de Hermon, van de holen van de leeuwen, van de bergen met de luipaarden.
>
> HOOGLIED 4:7-8

Daar woonde ze, in Libanon. Hij wil dat ze naar Jeruzalem gaat en zijn vrouw wordt.

> U hebt Mijn hart veroverd, Mijn zuster, Mijn bruid, u hebt Mijn hart veroverd met één blik van uw ogen, met één schakel van uw halsketting. Hoe mooi is uw liefde, Mijn zuster, Mijn bruid, hoeveel beter is uw liefde dan wijn en de geur van uw zalfoliën dan allerlei specerijen! Uw lippen druipen van honingzeem, Mijn bruid, honing en melk zijn onder uw tong en de geur van uw kleding is als de geur van de Libanon.
>
> HOOGLIED 4:9-11

Nu staat er in Spreuken eigenlijk dat de lippen van de hoer ook zo zijn. Maar zij wordt niet op die manier beschreven, alleen als verleidelijk. Haar lippen zijn verleidelijk voor hem.

Dus ze ruikt lekker en smaakt lekker, en ze ziet er mooi uit.

16

De gesloten tuin en haar jawoord

> Een gesloten tuin bent u, Mijn zuster, Mijn bruid, een gesloten bron, een verzegelde fontein.
>
> HOOGLIED 4:12

Dat wil zeggen: ze is maagd. Hij vraagt haar ten huwelijk en prijst haar omdat ze haar tuin voor andere mannen gesloten heeft gehouden, haar bron afgesloten heeft gehouden. Dit beeld van seksualiteit als een bron of een fontein vind je ook in Spreuken hoofdstuk 5. Daar spoort Salomo zijn zoon aan om met niemand anders dan zijn vrouw seks te hebben. Hij zegt:

> Laat je bronnen niet over de straten verspreid raken.
>
> SPREUKEN 5:16

> Moge je levensbron gezegend zijn en verblijd je over de vrouw van je jeugd:
>
> SPREUKEN 5:18

Ze heeft haar maagdelijkheid dus bewaard.

> Uw scheuten vormen een paradijs van granaatappelbomen met de beste vruchten, hennastruiken en nardusplanten, nardus en saffraan, kalmoes en kaneel, met allerlei wierookbomen, mirre en aloë, met een keur van allerlei specerijen. O, bron van de tuinen, put van levend water dat van de Libanon stroomt!
>
> HOOGLIED 4:13-15

Zo beschrijft hij haar seksuele aantrekkingskracht. Zij zegt:

> Ontwaak, noordenwind, en kom, zuidenwind, waai door mijn tuin, zodat de geur van zijn specerijen zich verspreidt. Laat mijn Liefste in Zijn tuin komen en eten van zijn beste vruchten!
>
> HOOGLIED 4:16

Met andere woorden, ze aanvaardt zijn huwelijksaanzoek. En hij zegt:

> Ik ben in Mijn tuin gekomen, Mijn zuster, Mijn bruid, Ik heb Mijn mirre geplukt met Mijn specerijen, Ik heb Mijn honingraat met Mijn honing gegeten, Ik heb Mijn wijn met Mijn melk gedronken. Eet, vrienden, drink en word dronken, geliefden.
>
> HOOGLIED 5:1

De uitnodiging aan zijn vrienden om te eten en te drinken betekent natuurlijk niet dat hij zijn vrouw gaat delen. Waarschijnlijk nodigt hij hen uit om op zijn bruiloft te komen feesten. Wanneer hij zegt:

> Ik ben in Mijn tuin gekomen, Mijn zuster, Mijn bruid,
>
> HOOGLIED 5:1 (GEDEELTELIJK)

enzovoort, klinkt het misschien alsof hij zegt: ‘Ik heb al seks met je gehad.’ Maar hij heeft juist gezegd dat ze nog steeds een afgesloten tuin is en dat ze zichzelf niet aan hem heeft gegeven. Het lijkt er dus op dat hij alleen maar vooruitloopt op wat er gaat gebeuren: ‘Ik heb je ten huwelijk gevraagd, jij hebt ja gezegd, ik ga er helemaal voor. Dus we gaan trouwen en ik nodig mijn vrienden uit voor het feest.’ En zo eindigt de derde idylle.

17

De droom van de verdwenen geliefde

De vierde idylle bestaat ook uit een soort droom die ze had. Dit is blijkbaar een droom die ze had tijdens de verkering, toen haar herdersjongen verdwenen was. Ze zegt:

> Ik sliep, maar mijn hart waakte. De stem van mijn Liefste, Die aanklopte: Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duif, Mijn volmaakte, want Mijn hoofd is vol dauw, Mijn haarlokken vol druppels van de nacht.
>
> HOOGLIED 5:2

Ze hoort hem dus bij haar deur terwijl ze in haar droom in bed ligt. Ze stelt zich voor dat hij aanklopt. Hij klopt en zegt:

Doe voor me open, mijn zus, mijn lief, mijn duif, mijn volmaakte lief, want mijn hoofd zit onder de dauw en mijn haar onder de druppels van de nacht.

Met andere woorden: ‘Ik sta hier buiten in weer en wind. Laat me binnen, waar het warm en droog is.’

Ze zegt tegen hem:

> Ik heb mijn onderkleed uitgetrokken. Waarom zou ik dat weer aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen. Waarom zou ik ze weer vuilmaken? Mijn Liefste trok Zijn hand uit de opening van de deur en mijn binnenste werd onrustig om Hem. Ik stond op om mijn Liefste open te doen, en mijn handen dropen van mirre en mijn vingers van vloeiende mirre over de handgreep van de grendel.
>
> HOOGLIED 5:3-5

Blijkbaar stond ze met tegenzin en pas na enige tijd uit bed op, omdat ze naar bed was gegaan en haar voeten had gewassen en die niet weer op de vloer wilde zetten. Ze doopt haar vingers in wat geparfumeerde olie wanneer ze opstaat en naar de deur gaat. Haar vingers druipen daar dus van wanneer ze haar handen op de handgrepen legt.

Er staat:

> Ik deed mijn Liefste open, maar mijn Liefste was weg, Hij was weggegaan. Ik was buiten mijzelf, toen Hij sprak! Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet, Ik riep Hem, maar Hij antwoordde mij niet. De wachters die in de stad de ronde deden, vonden mij. Zij sloegen mij, verwondden mij, zij namen mijn sluier van mij af, de wachters op de muren. Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem, als u mijn Liefste vindt, wat zult u Hem vertellen? Dat ik ziek ben van liefde!
>
> HOOGLIED 5:6-8

Deze droom is verontrustend, in tegenstelling tot haar vorige droom. Ze had natuurlijk een soortgelijke droom gehad, waarin ze 's nachts wakker werd en hem in de stad ging zoeken. De wachters werkten mee, maar wisten niet waar hij was. In die droom vond ze hem uiteindelijk, en die liep voor haar goed af. Maar hier heeft ze een onrustige droom. Misschien denkt ze, doordat hij weg is, dat hij toch zijn belangstelling voor haar heeft verloren. Dat wordt uitgebeeld in de droom die ze had waarin hij bij de deur stond. Ze wachtte net een ogenblik te lang, en toen bedacht hij zich en ging weg. In deze droom heeft ze hem nooit gevonden.

18

Haar geliefde is uniek en blijft van haar

De dochters van Jeruzalem zeggen tegen haar:

> Wat heeft uw Liefste vóór boven een ander, o, allermooiste onder de vrouwen? Wat heeft uw Liefste vóór boven een ander, dat u ons dit zo bezweert?
>
> HOOGLIED 5:9

Ze had dus tegen de dochters van Jeruzalem gezegd:

Als jullie hem vinden, zeg hem dan dat ik hem zoek. Ik ben ziek van verlangen.

En zij zeggen: ‘Wat is er zo bijzonder aan die kerel?’

Dus antwoordt ze:

> Mijn Liefste is blank en rood, Hij steekt als een vaandel boven tienduizend uit.
>
> HOOGLIED 5:10

Wit en rood. Blijkbaar roodharig. Bedenk dat er van David ook werd gezegd dat hij rossig was. Misschien hadden hij en Salomo een roodachtige huid of roodachtig haar, hoewel we in het volgende vers lezen dat zijn lokken zwart zijn. Het kan dus zijn gezicht zijn dat rossig is.

Dat wil zeggen: onder tienduizend knappe mannen is er niemand zoals hij.

> Zijn hoofd is van fijn goud, van zuiver goud, Zijn haarlokken zijn krullend, zwart als een raaf. Zijn ogen zijn als duiven bij waterstromen, badend in melk, zittend bij een volle bron.
>
> HOOGLIED 5:11-12

Dit zijn waarschijnlijk niet de manieren waarop ik iemand zou beschrijven die ik aantrekkelijk vond. Maar zij hebben hun eigen oosterse smaak en hun eigen manier om iemand te vleien. Dit zijn natuurlijk allemaal vleiende dingen, maar soms denken we: nou, zou ik echt zo door iemand beschreven willen worden als die probeert te zeggen dat ik aantrekkelijk ben?

> Zijn wangen zijn als een bed met specerijen, als torentjes met kruiden. Zijn lippen zijn als lelies druipend van vloeiende mirre. Zijn handen zijn als gouden ringen, ingezet met turkoois. Zijn buik is als blinkend ivoor, bedekt met saffieren. Zijn benen zijn als witmarmeren pilaren, gegrondvest op voetstukken van zuiver goud. Zijn gedaante is als de Libanon, uitgelezen als de ceders. Zijn gehemelte is een en al zoetheid, alles aan Hem is geheel en al begeerlijk. Zo is mijn Liefste, ja, zo is mijn Vriend, dochters van Jeruzalem!
>
> HOOGLIED 5:13-16

En zij zeggen:

> Waarheen is uw Liefste gegaan, o, allermooiste onder de vrouwen? Waarheen heeft uw Liefste Zich gewend, opdat wij Hem met u zoeken?
>
> HOOGLIED 6:1

Zij zegt:

> Mijn Liefste is afgedaald naar Zijn tuin, naar de bedden met specerijen, om in de tuinen te weiden en lelies te verzamelen. Ik ben van mijn Liefste en mijn Liefste is van mij, Hij Die te midden van de lelies weidt.
>
> HOOGLIED 6:2-3

Dat weiden in de tuinen en de specerijbedden wordt in sommige delen van het boek gebruikt als een verwijzing naar seksueel gedrag. Je zou dus kunnen betogen dat ze zegt dat hij is weggegaan om seks te hebben. Maar het lijkt er niet op dat ze dat zou zeggen, omdat ze in vers 3 zegt:

Ik ben van mijn lief en hij is van mij.

Met andere woorden, ze lijkt er zeker van te zijn, of probeert er in elk geval zeker van te zijn, dat hij nog steeds alleen haar liefheeft, en dat zij bij hem hoort en hij bij haar.

Misschien heeft ze het letterlijk over het hoeden van schapen: dat hij wel weggegaan moet zijn om zijn kudden naar een andere weide te brengen. Hij verwaarloost me niet. Hij wijst me niet af. Hij is van mij en ik ben van hem, maar hij is duidelijk ergens naartoe gegaan om voor zijn schapen te zorgen. Ook dit zou dan weer zijn hoe zij denkt in de tijd van de verkering, wanneer ze nog niet weet dat dit Salomo is en ze denkt dat een herder haar het hof maakt.

19

De uitverkorene boven koninginnen en bijvrouwen

Dan begint de vijfde idylle, hoofdstuk 6, vers 4. Hij zegt tegen haar:

> Mooi bent u, Mijn vriendin, als Tirza, bekoorlijk als Jeruzalem, schrikwekkend als zij die vaandels opheffen.
>
> HOOGLIED 6:4

Hij heeft behoorlijk wat verbeeldingskracht, maar zijn beeldspraak heeft haar grenzen, dus soms moet hij zichzelf herhalen.

> Al waren er zestig koninginnen en tachtig bijvrouwen en meisjes, niet te tellen,
>
> HOOGLIED 6:8

Klinkt dat niet romantisch?

> zij is de enige, Mijn duif, Mijn volmaakte, zij is de enige voor haar moeder, de zuivere voor wie haar heeft gebaard. Als de meisjes haar zien, prijzen zij haar gelukkig, de koninginnen en bijvrouwen roemen haar.
>
> HOOGLIED 6:9

Ik weet niet waarom hij die zestig koninginnen en tachtig bijvrouwen noemt. We weten dat hij op een bepaald moment zevenhonderd vrouwen en driehonderd bijvrouwen had. Dit verhaal speelt zich dus kennelijk eerder in zijn leven af, voordat hij er zoveel had genomen.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker aanhaalt, stelt: ‘There are 60 queens and 80 concubines’, ‘Er zijn zestig koninginnen en tachtig bijvrouwen’. Daarop berust zijn datering. De HSV formuleert voorwaardelijk: ‘Al waren er’.] Maar hij zegt: hoeveel vrouwen er ook voor mij beschikbaar zijn, er is niemand zoals jij. Zelfs de andere vrouwen erkennen dit. Zelfs de andere koninginnen en bijvrouwen prijzen je.

In vers 10 staat:

> Wie is zij die verschijnt als de dageraad, mooi als de volle maan, zuiver als de gloeiende zon, schrikwekkend als zij die vaandels opheffen?
>
> HOOGLIED 6:10

20

Terugblik op de eerste ontmoeting

Hier gaat zij volgens mij, in vers 11 en verder, terugdenken aan het moment waarop hij voor het eerst verscheen, helemaal aan het begin van het veronderstelde verhaal. Hij zag haar voor het eerst, hij was de koning, zij was bang en ze rende weg. Dit is voordat hij opnieuw verscheen als herder.

Ze vertelt kennelijk opnieuw:

> Naar de notentuin ben Ik afgedaald, om de nieuwe knoppen in de vallei te bekijken, om te zien of de wijnstok uitloopt en de granaatappelbomen gaan bloeien.
>
> HOOGLIED 6:11

Ze verzorgt een wijngaard en kennelijk ook andere fruitbomen.

> Eer Ik het wist, zette Ik Mij op de wagens van Mijn gewillig volk.
>
> HOOGLIED 6:12

Wat het kennelijk betekent, is dat ze plotseling schrok en wegrende. Voordat ze ook maar wist wat er gebeurde, stoof ze weg als een strijdwagen.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker aanhaalt, heeft hier ‘made me as the chariots’, met een vergelijking met wagens. De HSV zegt ‘zette Ik Mij op de wagens’.] Hij roept haar na:

> Keer terug, keer terug, o Sulammith! Keer terug, keer terug, zodat wij u kunnen zien! Wat ziet u toch aan Sulammith? Zij is als een reidans van twee legers.
>
> HOOGLIED 6:13

Zij zegt:

Wat zouden jullie aan het meisje uit Sulem willen zien? Een soort dans van twee kampen?

Het dubbele kamp is in het Hebreeuws Mahanaïm. Dat is de naam van een werkelijk bestaande plaats. Het betekent twee kampen. Het speelt een belangrijke rol in verschillende verhalen in het Oude Testament. Maar de dans van het dubbele kamp kan verwijzen naar het dansen in rijen dat Hebreeën soms deden op hun feesten enzovoort. Daarbij gaan ze in rijen tegenover elkaar staan en dansen ze op een

bepaalde manier. Als je Fiddler on the Roof hebt gezien, herinner je je misschien enkele van de bekende dansscènes, waarin in die gevallen alleen mannen met mannen dansen en vrouwen met vrouwen enzovoort.

Ze zegt misschien: waarom wil je naar me kijken? Wil je alleen wat vermaak, zoals kijken naar dansers die dansen? Ze liep bij hem weg, en hij riep haar en zei: kom terug, ik wil je zien, je wat beter bekijken. Zij zei: je wilt mij niet zien, je wilt alleen wat vermaak. Dat zou een terugblik kunnen zijn op de eerste keer dat ze elkaar zagen.

21

Haar lichaam bezongen in liefdesbeelden

Hij zegt:

> Hoe mooi zijn uw schreden in uw sandalen, vorstendochter. De rondingen van uw heupen zijn als halssieraden, het werk van kunstenaarshanden.
>
> HOOGLIED 7:1

Ze is geen vorstendochter. Ze is een boerenmeisje, maar in zijn ogen is ze als iemand van koninklijke afkomst.

> Uw navel is als een ronde schaal waarin geen gemengde wijn ontbreekt. Uw buik is als een hoop tarwe, omgeven door lelies.
>
> HOOGLIED 7:2

Blijkbaar wil hij uit haar navel drinken.

Een hoop tarwe is niet hoe de meeste vrouwen hun middel graag beschreven zouden zien. Maar in andere culturen worden gewicht en vet bij een vrouw soms juist gewaardeerd. We moeten bedenken dat niet alle culturen zo zijn als de onze, geobsedeerd door slank en dun zijn. In veel culturen in het verleden werd extra gewicht bij een vrouw juist als een voordeel gezien. Misschien omdat ze sterk was, of omdat ze eruitzag alsof ze goed kinderen zou kunnen krijgen, of wat dan ook. Er was

iets aan een vrouw met een buik, een vrouw met wat gewicht, dat aantrekkelijk was. Wanneer we ons deze vrouw voorstellen, stellen we ons waarschijnlijk iemand voor volgens onze eigen maatstaven voor hoe filmactrices er tegenwoordig uitzien, of modellen: dun en lang, of zoiets. Maar als we haar met de ogen van onze cultuur hadden gezien, hadden we haar misschien niet als het toonbeeld van de ideale vrouw gezien. In zijn cultuur, zoals hij haar zag, was ze het toonbeeld van de ideale vrouw.

En hij zegt:

Je taille is als een hoop tarwe.

Volgens mij staat er in de King James ‘belly’, ‘buik’.

[Vertalersnoot: De spreker vergelijkt het Engelse ‘waist’, ‘taille’, met ‘belly’, ‘buik’, in de King James. De HSV gebruikt hier ‘buik’.]

> Uw beide borsten zijn als twee kalfjes, de tweeling van een gazelle. Uw hals is als de ivoren toren, uw ogen zijn als de vijvers te Hesbon bij de poort Bath-Rabbim. Uw neus is als de toren van de Libanon, die uitziet op Damascus. Uw hoofd is op u als de Karmel en uw haartooi is als roodpurper, de Koning zit gevangen in de lokken.
>
> HOOGLIED 7:3-5

Niet paars van kleur, maar als purperen stof, daar ben ik zeker van. Waarschijnlijk zijde: zijdezacht haar.

> Wat bent u mooi, wat bent u lieflijk, liefste, vol van genot! De lengte van u is te vergelijken met een palmboom, uw borsten met druiventrossen.
>
> HOOGLIED 7:6-7

Kokosnoten, blijkbaar.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker aanhaalt, noemt hier alleen ‘clusters’, ‘trossen’, zonder de vrucht te specificeren. De HSV heeft ‘druiventrossen’.]

> Ik zei: Ik wil in de palmboom klimmen, zijn takken grijpen. Laten uw borsten toch zijn als trossen aan de wijnstok, de geur van uw neus als die van appels, en uw gehemelte als goede wijn.
>
> HOOGLIED 7:8-9

Zij zegt:

> Die stroomt regelrecht naar mijn Liefste en druppelt op de lippen van de slapenden. Ik ben van mijn Liefste en Zijn begeerte gaat naar mij uit. Kom, mijn Liefste, laten wij naar buiten gaan, het veld in, laten wij overnachten in de dorpen.
>
> HOOGLIED 7:9-11 (GEDEELTELIJK)

22

Verlangen naar liefde in haar geboortedorp

Eigenlijk had ik bij vers 10 moeten zeggen dat daar volgens mij de vijfde idylle eindigt. Dus met vers 11 begint de zesde idylle. Het lijkt erop dat dit misschien speelt nadat ze al een tijd getrouwd zijn. Ze woont in het paleis in Jeruzalem en verlangt naar het vroegere leven op het platteland. Ze zou graag teruggaan en de wijngaarden en dergelijke waar ze is opgegroeid weer bezoeken. Dus zegt ze tegen hem, in vers 11, aan het begin van de korte zesde idylle:

> Kom, mijn Liefste, laten wij naar buiten gaan, het veld in, laten wij overnachten in de dorpen. Laten wij vroeg opstaan om naar de wijngaarden te gaan om te zien of de wijnstok uitloopt, of de knoppen zich hebben geopend, of de granaatappelbomen gaan bloeien. Daar zal ik U mijn liefde geven.
>
> HOOGLIED 7:11-12

‘Laten we gaan.’ Met andere woorden: laten we de liefde bedrijven in mijn geboortedorp, om daar als het ware een tweede huwelijksreis te hebben.

> De liefdesappels geven hun geur en aan onze deuren hangen allerlei kostelijke vruchten, verse en ook oude. Mijn Liefste, die heb ik voor U bewaard!
>
> HOOGLIED 7:13

Hoofdstuk 8:

> Och, was U mij als een broer, gezoogd aan de borsten van mijn moeder. Als ik U op straat vond, zou ik U kussen. Ook zouden ze mij niet verachten.
>
> HOOGLIED 8:1

Wanneer ze zegt:

Ik wou dat je net als mijn broer was, denken sommigen dat dit betekent: ik wou gewoon dat ik je mijn hele leven al kende, zoals ik mijn broers kende. Ik wou dat ik niet zo lang had hoeven wachten om je te ontmoeten, maar dat je vanaf mijn kindertijd in mijn leven had kunnen zijn. Maar ze zegt dat ze wenst dat hij als haar broers was, in die zin dat ze hem openlijk genegenheid zou kunnen tonen en niemand daar iets slechts van zou denken. Een zus kan haar broers in het openbaar omhelzen en kussen, en niemand vindt dat ongepast. Maar zij zou hem graag in het openbaar genegenheid tonen zonder dat daarop wordt neergekeken als een ongepaste openbare vertoning. Ze denkt dat ze dat misschien zou kunnen doen als hij als haar broers was.

> Ik zou U meevoeren, ik zou U brengen in het huis van mijn moeder, U zou mij onderrichten. Ik zou U laten drinken van kruidenwijn, van het sap van mijn granaatappels.
>
> HOOGLIED 8:2

Dat betekent niet dat ze dat met haar broers deed, maar dat is wat ze graag met hem zou doen, terug op de plek waar ze is opgegroeid.

Dan herhaalt ze in vers 3 en 4:

> Laat Zijn linkerarm onder mijn hoofd zijn en Zijn rechter mij omhelzen. Ik bezweer u, dochters van Jeruzalem: waarom zou u de liefde opwekken of aanwakkeren, voordat het haar behaagt?
>
> HOOGLIED 8:3-4

Waarom dit hier wordt ingelast, weet ik niet zeker. Maar het zou heel goed kunnen dat we hen hier opnieuw de liefde zien bedrijven op de plek waar de wijngaarden liggen waarin ze is opgegroeid.

23

Liefde, jaloezie en hernieuwde trouw

In de zevende, de laatste idylle, zegt iemand — ik weet niet waarom ze hier zeggen dat het een familielid is, maar iemand zegt:

> Wie is zij die daar opkomt uit de woestijn, leunend op haar Liefste? Onder de appelboom heb ik U gewekt. Daar heeft Uw moeder U met smart voortgebracht, met smart heeft zij U daar voortgebracht die U gebaard heeft.
>
> HOOGLIED 8:5

Dit verwijst duidelijk naar de Sulammitische en Salomo. En er staat:

Ik heb je wakker gemaakt onder de appelboom. Daar heeft je moeder je ter wereld gebracht. Daar heeft de vrouw die je baarde je ter wereld gebracht.

Ik weet niet zeker wie dit zegt of wat de betekenis ervan is. Wat we in deze laatste idylle vooral zien, is een hernieuwing van hun huwelijksgeloften. Want ze vertelt Salomo dat ze nogal jaloers is, en dat is geen wonder: er zijn veel vrouwen in Salomo's leven. Ze

spreekt dus over haar jaloezie en hij bevestigt opnieuw zijn liefde voor haar. Dat is wat deze laatste idylle voornamelijk doet. Ze zegt tegen hem:

> Leg mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm. Want de liefde is sterk als de dood, de hartstocht onstuitbaar als het graf. Haar vonken zijn vurige vonken, vlammen van de HEERE. Vele wateren kunnen de liefde niet uitblussen en rivieren spoelen haar niet weg. Al gaf iemand al het bezit van zijn huis voor de liefde, men zou hem smadelijk verachten.
>
> HOOGLIED 8:6-7

Ze zegt dat liefde niet werkelijk vernietigd of geblust kan worden zoals vuur, zelfs niet met veel water. Liefde kan ook niet gekocht worden. Als iemand zou proberen iemands liefde te kopen, zou dat een belediging zijn. Als iemand alle rijkdom van zijn huis zou aanbieden in ruil voor liefde, zou dat beledigend zijn.

Ik heb gehoord dat Winston Churchill eens tijdens een diner aan een vrouw vroeg: ‘Zou je voor een miljoen dollar met me naar bed gaan?’ Ze zei: ‘Ja.’ Hij zei: ‘En voor honderd dollar?’ Ze zei: ‘Voor wat voor vrouw zie je me aan?’ Hij zei: ‘Nou, dat hebben we al vastgesteld. We onderhandelen nu alleen nog over de prijs.’

Als je een miljoen dollar biedt voor liefde, zou het antwoord nog steeds nee moeten zijn. Of het nu honderd dollar is of een miljoen dollar, wat de prijs ook is, die zou veracht moeten worden. De prijs zou als een belediging veracht moeten worden als iemand geld biedt voor liefde.

24

Haar jeugd, haar broers en de wijngaard

Nu komen haar broers aan het woord, wat heel duidelijk is in vers 8 en 9. Ze zeggen:

> Wij hebben een kleine zuster die nog geen borsten heeft. Wat zullen wij voor onze zuster doen op de dag waarop men over haar zal spreken? Als zij een muur is, zullen wij een zilveren bolwerk op haar bouwen. Als zij een deur is, zullen wij haar insluiten met een plank van cederhout.
>
> HOOGLIED 8:8-9

Ik heb bij sommige uitleggers speculaties gelezen over waar deze beelden naar verwijzen. Eerlijk gezegd vind ik die niet overtuigend en ik heb geen alternatief. Ik weet niet precies wat er met deze woorden bedoeld wordt. Maar het lijkt er wel op dat ze terugdenkt aan een eerdere periode in haar leven, voordat ze getrouwd was, voordat ze een vrijer had. Misschien was ze een laatbloeier en lichamelijk nog nauwelijks ontwikkeld. Haar broers zeiden: ‘Ons zusje, ik weet niet of we ooit een man voor haar zullen vinden. Wie zal haar willen hebben? Ze heeft helemaal geen borsten.’

Maar nu denkt ze: ‘Nou, nu staan zij voor gek, want de koning zelf vond mij begeerlijk.’ Kennelijk heeft ze zich inderdaad ontwikkeld, want ze zegt:

> Ik ben een muur en mijn borsten zijn als torens. Toen was ik in Zijn ogen als iemand die vrede vindt. Salomo had een wijngaard te Baäl-Hamon. Hij gaf deze wijngaard aan de bewakers. Voor zijn vruchten bracht ieder duizend zilverstukken.
>
> HOOGLIED 8:10-11

Dit verwijst misschien naar de wijngaard die zij en haar broers tijdens hun jeugd verzorgden. Misschien denkt ze eraan terug dat ze vroeger door Salomo betaald werden om zijn wijngaard te verzorgen. Maar hij zegt:

Mijn eigen wijngaard ligt voor me.

Met andere woorden: ‘Jij bent mijn wijngaard.’ Hij zegt tegen haar:

> Mijn wijngaard — die van Mij — ligt voor Mijn aangezicht. De duizend zilverstukken zijn voor u, Salomo, en tweehonderd voor de bewakers van zijn vrucht.
>
> HOOGLIED 8:12

Deze beeldspraak is nogal moeilijk te doorgronden. Maar het klinkt alsof ze terugdenkt aan haar jeugd, toen ze voor Salomo een wijngaard verzorgde. Zij en haar broers kregen daar loon voor en ze verzorgden zijn wijngaard voor hem. Hij zegt: ‘Nou, jij bent mijn echte wijngaard.’ Zij zegt: ‘Je mag je duizend houden. Je hoeft niet te betalen om deze wijngaard te laten verzorgen.’ Ik denk dat dat is wat ze zegt.

Tegen het einde zegt hij tegen haar:

> O, bewoonster van de tuinen, metgezellen slaan acht op uw stem, laat Mij die horen!
>
> HOOGLIED 8:13

Zij zegt:

> Kom haastig, mijn Liefste, en wees als een gazelle of als het jong van een hert op de bergen met specerijen.
>
> HOOGLIED 8:14

Eerder had ze precies hetzelfde gezegd, maar toen zei ze kennelijk dat hij als een gazelle moest wegrennen. Toen ze nog niet getrouwd waren, zei ze in hoofdstuk 2, vers 17 tegen hem:

> tot de wind van de dag opsteekt en de schaduwen vluchten. Keer om, mijn Liefste, en wees als een gazelle of het jong van een hert op de bergen van Bether.
>
> HOOGLIED 2:17

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker opnieuw aanhaalt, zegt ‘until the day breaks’, ‘totdat de dag aanbreekt’. Daarop sluit zijn uitleg over het vertrek voor de nacht aan.]

Kennelijk zei ze tegen hem dat hij voor de nacht weg moest gaan, en kreeg ze daar vervolgens spijt van nadat ze alleen naar bed was gegaan. Maar hier zegt ze in de andere betekenis dat hij als een hert of een gazelle op de bergen moet zijn: dat hij naar haar toe moet komen rennen, en ze geeft zichzelf aan hem.

25

Salomo's ontrouw en de parallel met Christus

Dit is eerlijk gezegd niet het soort liefdesgedicht dat, zou ik denken, veel zou betekenen voor de westerse romantiek, maar misschien vergis ik me. Misschien vinden vrouwen en sommige mannen dit heel romantisch. Voor mij wordt, zoals ik vanaf het begin heb gezegd, het geheel enigszins bedorven doordat ik weet dat Salomo zoveel vrouwen had. En doordat alles wat hij op dit punt tegen haar zei, weergaf wat hij op dat moment voor haar voelde. Maar ik vraag me af of hij dat tegen alle vrouwen zei. Er waren heel wat vrouwen in zijn leven. Bedenk ook dat hij later, toen hij Prediker schreef, zei:

> die ik nog altijd zoek, maar niet heb gevonden. Eén man onder duizend heb ik gevonden. Een vrouw onder die allen heb ik echter niet gevonden.
>
> PREDIKER 7:28

Daarbij leek hij zelfs deze vrouw in gedachten mee te rekenen. Ik wil het dus niet voor je bederven als dit boek je echt bekoort, maar voor mij heeft dit boek nooit echt veel betekend. Zoals ik al zei, misschien is het achtergrondverhaal dat een koning een boerenmeisje het hof wil maken. In dat verhaal trekt hij boerenkleren aan om haar hart te winnen. Vervolgens maakt hij zich als de koning bekend en brengt hij haar naar het paleis. Als dat inderdaad het achtergrondverhaal is, zou dat algemene thema een heel interessante parallel hebben met Gods komst naar ons. Eerst in Zijn luister en Zijn ontzagwekkendheid in het Oude Testament, waarbij Hij mensen min of meer angst aanjoeg. Maar vervolgens kwam Hij in Jezus als een eenvoudig mens uit het gewone volk om Zijn volk voor Zich te winnen, en ten slotte komt Hij terug als Koning om Zijn bruid tot Zich te nemen.

Het verhaal als geheel, als dat inderdaad het verhaal is, vertoont wel een interessante overeenkomst met Christus en de gemeente. De bijzonderheden ervan geven me, zoals ik al zei, het gevoel dat ik in de slaapkamer van iemand anders kijk. Ik heb het nooit bijzonder prettig gevonden om het te lezen of er les over te geven. Maar het is een verplichting wanneer je de hele Bijbel onderwijst. Dan moet je ook dit boek behandelen.

Dus degenen onder jullie die het als een romantisch verhaal waarderen, willen misschien een vrouwelijke leraar zoeken om het voor jullie te behandelen. Vrouwen kunnen er vast allerlei romantische dingen in vinden, en het heel romantisch vinden. Ik ben nogal een saaie piet als het erop aankomt me in dit soort beeldspraak in te leven en enthousiast te worden over het liefdesleven van iemand anders. Het is niet zo dat ik mijn eigen liefdesleven niet waardeer, maar ik ben gewoon niet zo geïnteresseerd in dat van iemand anders.

En daarmee hebben we dat achter de rug. Het spijt me dat ik het zo negatief moet benaderen, maar Salomo is niet mijn held. Als man die een vrouw trouw is, is hij beslist geen goed voorbeeld. Dus we moeten ons als het ware boven die intimiteiten en dergelijke verheffen en zeggen: ‘Nou, is hier een soort algemeen beeld dat opbouwend is?’ Wat ik als het vermoedelijke achtergrondverhaal heb voorgesteld, is enigszins opbouwend, en ik heb er geen bezwaar tegen om dat ter sprake te brengen. Wat het doornemen van de verzen zelf betreft, ben ik blij dat we dat achter de rug hebben. Je zult me nooit zo negatief horen spreken over enig ander boek van de Bijbel.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Hooglied 1:1
- Hooglied 1:2-3
- Hooglied 1:4 (gedeeltelijk)
- Hooglied 1:4-5 (gedeeltelijk)
- Hooglied 1:6
- Hooglied 1:7
- Hooglied 1:8
- Hooglied 1:9
- Hooglied 1:10
- Hooglied 1:11
- Hooglied 1:12-14
- Hooglied 1:15
- Hooglied 1:16
- Hooglied 1:17
- Hooglied 2:1
- Hooglied 2:2
- Hooglied 2:3
- Hooglied 2:4
- Hooglied 2:5
- Hooglied 2:6
- Hooglied 2:7
- Hooglied 2:8-9
- Hooglied 2:10-13
- Hooglied 2:14
- Hooglied 2:15
- Hooglied 2:16
- Hooglied 2:17
- Hooglied 3:1
- Hooglied 5:2
- Hooglied 3:6-7

- Hooglied 3:8
- Hooglied 3:10
- Hooglied 4:1-2
- Hooglied 4:3
- Hooglied 4:4
- Hooglied 4:5
- Hooglied 4:5-6
- Hooglied 4:7-8
- Hooglied 4:9-11
- Hooglied 4:12
- Spreuken 5:16
- Spreuken 5:18
- Hooglied 4:13-15
- Hooglied 4:16
- Hooglied 5:1
- Hooglied 5:1 (gedeeltelijk)
- Hooglied 5:3-5
- Hooglied 5:6-8
- Hooglied 5:9
- Hooglied 5:10
- Hooglied 5:11-12
- Hooglied 5:13-16
- Hooglied 6:1
- Hooglied 6:2-3
- Hooglied 6:4
- Hooglied 6:8
- Hooglied 6:9
- Hooglied 6:10
- Hooglied 6:11
- Hooglied 6:12
- Hooglied 6:13
- Hooglied 7:1
- Hooglied 7:2
- Hooglied 7:3-5

- Hooglied 7:6-7
- Hooglied 7:8-9
- Hooglied 7:9-11 (gedeeltelijk)
- Hooglied 7:11-12
- Hooglied 7:13
- Hooglied 8:1
- Hooglied 8:2
- Hooglied 8:3-4
- Hooglied 8:5
- Hooglied 8:6-7
- Hooglied 8:8-9
- Hooglied 8:10-11
- Hooglied 8:12
- Hooglied 8:13
- Hooglied 8:14
- Prediker 7:28

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.